

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Tej, vaj, rizs és bab.*

Forrás: *Pesti hírlap*

Bp.

(Hely)

1915 7.30

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárj

381.631

Hely

Idő

1915

Személy

Helyszám

Tej, vaj, rizs és bab.

— Rendszertelen intézkedések. —

A tizes-bizottság pénteki ülésén már a megszokottnál is rendszertelenebbül tárgyaltak, a határozataikat pedig azért hozták meg, hogy öt perc múlva megváltoztassák. Nagy szegénységi bizonyítvány, hogy mindenik javaslata tökéletlen, felületes, sőt a kivitel szempontjából értéktelen. Ilyen primitív dolgokkal nem szabad a nyilvánosság elé jönni. De hibáztatjuk a polgármestert is, akinek velünk lépten-nyomon tapasztalnia kell, hogy a közéletmezési-ügyosztály a közéletmezés irányításához alkalmatlan és ennek dacára nem gondoskodik egy megfelelő tényezőről. Akármennyire elismerjük, hogy Folkusházy lelkiismeretes, szorgalmas, intakt tisztviselő, aki éjt nappalá téve csodálatos szívóssággal és buzgalommal dolgozik, magában ez a tény a cél és az eredmény szempontjából végtelen kevés, ha hiányzik a rátermettség, az erély, az elhatározási képesség és az alkotó erő. Végül hibás maga a bizottság is, amely ilyen sajnálatos körülmények között megelégszik azzal, hogy a rossz írásbeli dolgozatokat korrigálja ahelyett, hogy önálló és kivitelre alkalmas dekrétumokat hozna. Utóvégre fából nem lehet vaskarikát csinálni, már pedig a bizottság ilyen munkára vállalkozik, mikor az ügyosztály előterjesztéseiből üdvös határozatokat akar alkotni.

Részletes tudósításunk itt következik:

A tejkérdés.

Folkusházy: Vissza kell térnünk a tejkérdésre, mert a fölmerült eszméket nem tisztáztuk teljesen. A tejigazolvány két részből fog állani az első rendelő, a másik pedig szállító-szelvény. A rendeléssel természetesen első sorban a vagyonos osztály fog élni, amely akár egy hónapra is lefizetheti előre a megrendelt tej árát. Az elárusító a rendelést mindaddig, amíg készlete van, elfogadni tartozik.

A polgármester: Baj lesz, ha a rendelő csak a gyermek számára kap tejet, ha azonban a háztartás számára kell tej, akkor óraszámra szalahat érte.

Folkusházy: Hja ez így van, de ez a helyes (!). Hogy mennyi időre szóljon a rendelés? Mondjuk egy hétre.

Dr Springer: Hát van előfizetés?

Folkusházy: Nincs, de azért ez meg fog történni.

Glücksthal: Ezt büntető rendelkezéssel meg kell tiltani. Aki korábban jön, az kap tejet. A polgármester ur ellenvetésére megjegyzem, hogy a közönség ma is házalni kénytelen, legfőlegbb jövőre több időt kell szentelnie erre a célra.

Springer: Hiszen eddig arról volt szó, hogy csak a lekötött tejet kell 8 óráig kiadni, a le nem kötött tej fölött azonban a kereskedő szabadon rendelkezhetik.

A polgármester: Az a fő cél, hogy minden utalvány fölíttlenül beváltassék — és pedig nagyobb megrázkódtatás nélkül. A helyzet bizonytalan. Kérdés nem-e volna helyes, ha kisebb adagot adnánk és ha a korosztályt is leszállítanánk. A közönség számára így alig 30.000 liter tej marad.

Vássonvi: Ne tanulmányozzunk hetekig, hanem a kétéves korig a gyermek számára lép-tessük életbe azonnal az intézkedést.

Bárczy: Helyes! De vegyünk hozzá a bete-

geket is.

Bódy: Mennyit kapjon a kétéves gyermek?
Bárczy: Maradjunk meg a liter mellett.

A tejhamisítás.

Glücksthal: Miután a tejhamisítás ellenőrzése nem történik megfelelően, a drágaság miatt hihetetlenül szaporodik a hamisítás. Indítványozom, hogy a tejminták vételét bizzuk a rendőrségre. Így egy csapásra eltűnne a hamisítás. A mai rendszer farthatatlan és korrekcióra szorul.

Serbán: A kormány maga is mindent el akar követni ebben az irányban és helyeslem, ha a rendőrségre bizzuk a dolgot, amit a főkapitány készséggel vállal. Tessék a fővárosnak autonóm hatáskörét a rendőrségre ruházni, amint az a vidéken is van. Hiszen csupán a mintavételről van szó. Az a fontos, hogy a mintákat állandóan vegyék, akkor három hét múlva nem lesz hamisítás.

Németh Imre: Kevés lesz így a tej.

Serbán: Legfőlegbb naponként 30—40.000 liter vízzel kevesebbet iszunk.

Markovics főkapitány-helyettes: Én egyelőre nem merek ígéretet tenni, mert ez állandóan leköt 15 embert, ez pedig nem áll rendelkezésünkre.

Bárczy: Ez a megoldás sem elég, mert sokszor nem azt büntetik, akit kell és a büntetés csekély. Sokszor nem a kereskedő hamisít, hanem a termelő, miért szaporítsuk tehát az igaztalan büntetések számát. Bár sürgős a dolog, fogjuk meg alaposan és hagyjuk a kérdést a legközelebbi ülésre.

Folkusházy: A rendeletet a földművelésügyi kormánynak áll csak módjában megváltoztatni.

A tejszín.

A cukrászok és mézeskalácsosok beadványban kijelentik, ha a tejszín használatát eltiltják, akkor bezárhatják üzleteiket, holott az egész tejszín szükséglet 250 liter, ami 2500 liter tejnek felel meg.

Folkusházy ezt a beadványt tulzottnak és honorálásra alkalmatlannak találja.

Bárczy: Nálam volt az ipartársulat elnöke: *Gerbeaud*, (nem ő az elnök, hanem *Hauer*. A szerk.), aki előadta, hogy a cukorkák egy részét is tejszínnel készítik. Ha ezt eltiltják, akkor a külföldi behozatal virulni fog a helyi ipar rovására. Kérte a tejszín használatát 2500 litel tejszín kontingentálva megengedni.

Folkusházy: Miként ellenőrizzük azt, hogy csak 2500 litert használják fel naponként?

Vázsonyi: Ezen a kérdésen bukott meg az indítvány. Bécsben is szigorúan tilos a tejszín készítése és forgalomba hozatala, mert ott sem tudták az ellenőrzés kérdését megoldani.

Dr Springer ragaszkodik az eredeti határozat fentartásához és a bizottság ezt meg is tette.

A tejkereskedők pressziója.

Folkusházy: A kávémérők panaszkodnak, hogy ők nem jutnak tejhez, mert a kávéházak literjeért 40 fillért fizetnek, míg ők csak 36 fillért. Kéri tehát, hogy ők is 40 fillért fizethessenek.

Bódy: Ezzel kapcsolatban elő kell terjesztenem a tejkereskedők beadványát. Ők a főváros részéről megállapított maximális ár figyelembevételével kötötték meg szerződéseiket a vidéken, ha tehát a főváros a kávéházak és kávémérők maximális árát leszállítja 36 fillérré, akkor ők nem hozhatnak tejet Budapestre.

Vázsonyi: A kávémérők eredetileg 36 filléres árat kértek, ma a 40 fillérhez azért ragaszkodnak, mert erre a tejkereskedők presszionálják őket. A multban nagy hiba volt az, hogy a kávéházakat és kávémérőket kisfogyasztóknak tekintették és ennek a konzekvenciája az, hogy most a tejkereskedők presszionálják a kávémérőket és mi kénytelenek vagyunk az ilyen presszióknak engedni, bár tudjuk határozatunk helytelenségét és immoralitását, mert hiszen azt kérik, hogy a mai árnál magasabbat fizethessenek.

Kiszely min. tanácsos érthetetlennek találja azt, hogy a főváros nem abban keresi első sorban a helyes megoldást, hogy több tej kerüljön Budapestre, ebben a belügyminiszter legmesszebbmenő támogatását kilátásba helyezem.

Vázsonyi: Más rendezést nem ismerek, mint azt, hogy az államhatalom átveszi a termelőkkel kötött szerződést.

Kiszely: A kormány már hónapokkal ezelőtt legmesszebb menő felhatalmazást adott a tejszín enyhítésére a fővárosnak, ha ez nem elég, készséggel kitérít a kormány a kereteket.

Vázsonyi: Ha a garázdálkodások tovább folynak, én a tejkészletek lefoglalását önálló indítvány alakjában fogom megtenni. Ne fenyegetsenek minket a tejkereskedők azzal, hogy nem hoznak Pestre tejet, mert ha nem hoznak, majd

hozunk mi állami felhatalmazással és az ő eszközeik igénybevételével.

A vaj.

Folkusházy: A tejkereskedők azt mondják, hogy ha savanyu tejből sem készíthetnek vaját, akkor zavarok állnak elő. Helyesnek tartaná, ha kimondanák, hogy iparszerűen lehet Budapesten is vaját készíteni, de csak annyit, mint az előző hónapokban és kétharmadát annak, amit békeidőben készítettek.

Vázsonyi: Hát ezt hogy fogja a tanácsnok ur ellenőrizni? Vagy radikálisak vagyunk, vagy

sem. A tilalomnak generálisnak kell lenni és nem szabad kivételeket tenni, különben a célt nem érjük el, semmivel sem lesz több tej. Sőt nem csak Budapestre kell felállítani a tilalmat, hanem azokra a vidékekre is, ahonnan a tej ide gravitál. Tehát kormányhatósági támogatást és országos rendezést kell kérni. A tanácsnok ur javaslatát egyáltalán nem fogadjuk el, hanem igenis vegyük át a megsavanyodott tejet vajtermelés céljaira és készítsük a vaját saját rezserben.

Ehrlich: A baj ott van, hogy a kereskedők már nem is hozzák ide a tejet, amiből vaját akarnak készíteni, hanem a vidéken dolgozzák föl. Tudom, hogy pl már Vácon tíz tejkereskedő készít vaját.

Springer: A vaj-készítési ipart respektálni kell.

Glücksthal: A tilalom csak arra irányulhat, hogy jó, egészséges tejből ne készítsenek vaját, savanyu tejből azonban igenis készíthetnek. Az így készített vaját azonban olyan áron köteles a városnak eladni, hogy az árak miatt ne is legyen nekik érdemes egészséges tejből vaját gyártani. Például 6 koronás vaj-ár mellett már nem volna érdemes a kereskedőnek 44 filléres tejet felhasználni.

Serbán: Én a Vázsonyi proпозиációját tartom csak elfogadhatónak, mert a Glücksthalé nem ellenőrizhető.

Vázsonyi: Érthetetlen, hogy hogyan lehet egyáltalán erről vitatkozni. Ha tejszint nem lehet csinálni, akkor vaját sem.

Serbán: Ugy van!

Glücksthal: Viszont én azt ajánlom, hogy ne csináljunk olyan határozatokat, aminek nincs értelme.

Németh Imre: Ennek van értelme.

Vázsonyi: A tilalmat fenn kell tartani és a savanyu tejből magunk csináljunk, vagy csináltassunk vaját.

Folkusházy: Állapodjunk meg abban, hogy a tilalmat fenn tartjuk és a kereskedő a savanyu tejből készített vaját tartozik nekünk átadni.

Az elnök: Méltóztatnak ilyen értelemben hozzájárulni

Vázsonyi: De azzal, hogy számunkra is csak az készíthet vaját, akit ezzel megbizunk.

A rizs.

Folkusházy: Következik a rizs és bab. A

fővárosnak 125 vagon rizse van, ebből 48 vagon förmelék. Rizst csak gyermekes családoknak adjunk, különben mindenkire jelentéktelen kis mennyiség jutna. A főváros tehát a liszthez rizspótljegyeket osztana ki gyermekes családok számára. Ilyképen öt hónapig mindenik gyermekes család havi két kilogramm rizst kapna. A végrehajtás semmi akadályba nem ütközik. Körtül-belül 90.000 gyermekes család van. Az árusítást a fűszeresek végeznék, akikhez mi szállítanánk az árut.

Bárczy: Mikor kezdődik az árusítás?

Folkusházy: November második felében.

Vázsonyi: A kijátszások ellen védekezni kell. A rizs árát állapítsuk meg és a rizskiviteltiltsuk el addig, amíg a hatósági akció folyik. Legfőleg a kormány a magánforgalomban levő rizs kivitelét engedje meg. Ilyen körülmények között nem kell rizsutalvány.

Glücksthal: Rizsjegy kell, mert különben a kereskedő eltünteti a rizst és nem kerül forgalomba, míg rizsjegy mellett el kell számolnia a készlettel. A rizs tehát nem lehet szabad kereskedelem tárgya, mert akkor a kereskedő nem a maximális áron adja el, hanem rejtett utakon kötszeres áron.

Bárczy: Kerülni kell a lassu és komplikált eljárást. A jegyrendszer nem célravezető. Három hónap alatt le kell bonyolítani a dolgot.

Dr Platthy: Nem osztom a polgármester ur nézetét; a rizskészletet föltétlenül biztosítani kell a helyi fogyasztók számára. A jegyrendszer tehát mellőzni nem lehet.

Vázsonyi: Az öthónapos tempó végtelenül lassu egy rizsben kiéhezett városban. Aztán a statisztika is bizonyosan rossz...

Thüring statisztikus: Nem bizonyosan.

Vázsonyi: Hát nem bizonyosan, de rossz. A jegyrendszer nem jó.

Platthy: Tessék jobbat javasolni!

Vázsonyi: Teljesen fölöslegesek ezek a közbeszólások. Én nem tartom jónak a rendszert, az öt hónapot és a statisztikát. Különböző határozatok tetszésük szerint, nekem viszont jogom van meggyőződésemmel ragaszkodni.

Springer: Miért dobjuk fej nélkül piacra a rizst, mikor az, a mi készletünkől eltekintve, nincs Budapesten, sem az országban. Mi akkor adjuk ezt a közönségünknek, mikor a fözelék elfogyott és így nem lehet hirtelen piacra dobni, hanem tavaszig, vagyis az új korai termésig biztosítani kell a rizsutalványozást. A lassu tempó nagyon is indokolt.

Glücksthal: Annyival is inkább, mert nincs elegendő rizsünk.

A bizottság többsége az ügyosztály javaslatával szemben a Vázsonyiét fogadta el.

Springer: Jussón eszükbe az uraknak, hogy két hónap múlva Budapesten ilyen körülmények között egy gramm rizs sem lesz.

Bárczy: Kiadjuk a rizst maximális áron a kereskedőnek.

Platthy: Mi a maximális ár? Ha valakinek szüksége van rizsre, az fizet érte 6 koronát. Ilyen nálunk a maximális ár. Ez nem népélelmezés! Nekünk az a feladatunk, hogy mennél hosszabb időre biztosítsuk a készletet és lehetőleg a szegény nép számára.

Bárczy: Tehát megmaradunk az öthónapos tempo mellett?

— Igen.

Vázsonyi: Hogy visszatérjek a dologra, látom, hogy az uraknak aggályai vannak, hogy a fogyasztó a maximális áron sem juthat rizshez. Hát így nem lehet vitatkozni, mert a kihágási paragrafusok ez ellen megvédenek. Rizsutalványt nem lehet adni, mert kevés a rizs, e helyett tehát csak az elővételi jogot kell első sorban a gyermekes családok számára biztosítani hatósági igazolványokkal. Az én álláspontom logikus.

Bárczy: Hirdetményeket fogunk közzétenni, hogy mennyi a rizs maximális ára.

Platthy: Adjuk vissza az ügyet a tanácsnak.

Vázsonyi: Nem adjuk vissza, hiszen az urak már elfogadták a javaslatomat. Igaz, hogy a folytonos halogatással elérjük azt, hogy megmarad a rizs készlet.

Németh: Meddig biztosítsuk az elővételi jogot?

Glücksthal: Mondjuk, hogy mindenki a hó 10-ikéig élhet az elővételi joggal.

Vázsonyi: A készletet öt hónap helyett négy hónap alatt értékesítsük és pedig az árak maximálásával.

A bab.

Bárczy: Hátra van a bab.

Folkusházy: Minthogy az országban meglehetősen babkészlet van, ennél fogva itt nincs szükség szigorú intézkedésre és elővételi jogra, hanem a főváros 200 waggon babkészletét adjuk oda a fűszerkereskedőknek, akik a hatóság által megállapított detail maximális áron szabad forgalomban adhatnak el a fogyasztóknak. Itt jegyre vagy elővételi jog biztosítására nincs szükség.

Vázsonyi: Az árat már most és generálisan kell biztosítani. Egyáltalán kérjük a kormány jelenlevő képviselőit, sziveskedjenek belátni, hogy képtelenek vagyunk élelmezési akciót csinálni anélkül, hogy nekünk helyi maximálási jogunk legyen.

Kiszely min. tanácsos: Bocsánat, de a babra is meg van a fővárosnak a maximálási joga, csak nincs meg a kiviteli tilalom.

Bódy: Pedig fontos, hogy a kereskedő se a rizst, se a babot ne vihesse ki a fővárosból. Igaz, hogy szállítási igazolvánnyal ezt megakadályozhatom, de a kormány azt mondja, hogy a szállítási kiviteli tilalmat nem engedélyezi sem pedig azt, hogy a vámnál megtiltsam a kivitelt. A főváros kivánsága e téren jogos, mert hiszen a bab és rizs nem a termés, hanem a megvett tulajdon, a mit a közönségem rendelkezésére bocsátok. Ezért kell, hogy a kormány e két dolognál kivételesen respektálja a kiviteli tilalmat, mert e nélkül kivándorol a rizs és bab s aztán újat sehohsem kapunk.

Bárczy: Tehát végeztünk a babbal is; most tehát tartsunk egy kis zárt ülést.

És tartottak . . .